

Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки
Бібліотека

Творчі портрети українських композиторів
Вип. 17

Максим Созонтович Березовський
(1745–1777)

Персональна бібліографічна пам'ятка
до 270-річчя від дня народження

ЛУЦЬК – 2015

Серед найвизначніших музикантів, якими так щедро обдарувало людство XVIII століття, почесне місце належить українському композитору, скрипалю, диригенту, класику європейської музики Максиму Березовському.

Народився Максим Созонтович 1745 р. у Глухові Чернігівської губернії (зараз Сумська обл.). Початкову музичну освіту отримав у місцевій музичній школі. Потім М. Березовський продовжив навчання в Київській духовній академії. Під час одного з виступів (а Максим мав чудовий голос (бас)), його помітив граф Кирило Розумовський і привіз до Санкт-Петербурга. Саме тут Максим бере участь у постановках італійських опер, де виконує відповідальні партії в операх Ф. Арайї та В. Манфредіні, які йшли на придворній сцені.

У 1761 р. М. Березовського переводять в італійську придворну трупу, а в 1768 р. відправляють стажуватися до Італії. Тут Максим Березовський успішно складає екзамен у 1781 р., який полягав у написанні досконалого твору, і отримує звання академіка музики. Італійський період був найбільш щасливим та гармонійним в житті Березовського. Тут оцінили його талант, виконували твори, замовляли музику, щедро розплачуючись за неї.

У 1775 році Максим Березовський повертається до Петербурга. Архівні знахідки свідчать, що після повернення до Росії він був призначений у штат імператорських театрів, а згодом – капельмейстером придворної капели. М. Березовський заробляє на життя переписуванням нот, постійно живе у боргах. В цей період він напружено працює, пише один за одним свої видатні музичні твори, але їх майже не виконують. Довгий час творча спадщина залишалася в рукописах і зберігалася в Придворній капелі, а згодом і безповоротно втрачена.

На той час єдиною розрадою Максима Березовського були розмови з українськими знаменитостями, котрі ще не забули мови рідної землі. Після принижень у царському дворі Максим ішов до простих людей, розважав їх, співав їм рідних українських пісень, писав хорові концерти.

Доведений інтригами та нестатками в розквіті сил Максим Березовський пішов із життя.

Незаслужено забута в XIX ст., багатьма музикантами недооцінена, силоміць вилучена із української культури, перекручена свавільним словом письменників, повертається до нас творча особистість М. Березовського, як одного з найталановитіших і найтрагічніших митців на тернистому шляху української історії.

Максим Березовський став першим представником новаторського раннього класичного стилю в українській музиці, автором перших зразків камерно-інструментального та оперного жанрів. Кілька циклів його духовних творів для хору виконуються без інструментального супроводу. У наші дні творча спадщина українського композитора входить до репертуарів багатьох європейських хорових колективів.

Рекомендовані та використані джерела:

1. Березовський Максим // Енциклопедія українознавства : Словникова частина : [в 11 т.] / Наук. т-во ім. Шевченка у Львові ; голов. ред. В. Кубійович. - Перевид. в Україні, репринт. відтворення вид. 1955-1984 р. - Львів, 1993. – Т. 1. – С. 115.
92.0(4УКР)
Е 64
2. Березовский Максим Созонтович // Музыканты мира : биографический словарь / сост.: М. В. Есипова, О. В. Фраёнова. – Москва, 2001. – С. 52.
85.313(0)-8я21
М 89
3. Березовский Максим Созонтович // Музыкальная энциклопедия / гл. ред. Ю. В. Келдыш. - Москва, 1973. – Т. 1. – С. 419–420.
85.31я2
М 89
4. Гусарчук Т. Шкода, що доля була такою жорстокою : [про М. Березовського] / Т. Гусарчук // Культура і життя. – 1995. – 1 листоп.
5. Зоркіна К. Забуття – доля великих? Максим Березовський: трагедія «українського Моцарта» / К. Зоркіна // Україна Incognita / за заг. ред. Л. Івшиної ; упоряд.: В. Панченко, С. Махун, І. Сюдюков. - 4-е вид., стереотип. - Київ, 2005. – С. 151–154.
63.3(4УКР)-7
У 45
6. Іванов В. Велич творця : [про М. Березовського] / В. Іванов // Укр. культура. – 1995. – № 9/10. – С. 34–35.
7. Івченко Л. Справа № 907 : [про М. Березовського] / Л. Івченко // Музика. – 2001. – № 45. – С. 28–30.
8. Кияновська Л. Максим Березовський / Л. Кияновська // Розповіді про композиторів / [упоряд. Я. В. Якуб'як]. - Київ, 1994. – Вип. 1. – С. 57–70.
85.313(0)-8
Р 65
9. Класик європейської музики : Максим Березовський (1745–1777) // Шкільний світ. – 2012. – Жовт. (№ 39). – С. 17–18.
10. Мельник О. Музика небесних сфер єднає нас : [про М. Березовського] / О. Мельник // Освіта. – 1995. – 25 жовт.
11. Плачинда С. П. Максим Березовський (1745–1777) // Неопалима купина : іст. повісті / С. П. Плачинда, Ю. Я. Колісниченко. - Київ, 1993. – С. 175–246.
84(4УКР)6
П 37
12. Тимощук О. Геній з української глибинки / О. Тимощук // Слово Просвіти. – 2005. – 12–18 січ. – С. 11.
13. Юрченко М. Максим Березовський в Італії / М. Юрченко // Українська музична спадщина : Статті. Матеріали. Документи. – Київ, 1989. – С. 67–80.
85.313(4Укр)
У 45

14.Юрченко М. Невідомий концерт Максима Березовського / М. Юрченко // Музика. – 1995. – № 5. – С. 18–21.

Максим Созонтович Березовський (1745-1777) [Електронний ресурс] : персон. бібліогр. пам'ятка до 270-річчя від дня народж. - Луцьк, 2015. - (Творчі портрети українських композиторів ; вип. 17). - Бібліогр.: 7 назв.

Подано основні віхи життя і діяльності українського композитора М. Березовського. Рекомендовані бібліографічні джерела містять статті у продовжуваних, періодичних та неперіодичних виданнях. Адресовано студентам та викладачам Інституту мистецтв, всім шанувальникам музичного мистецтва.

ББК 85я1